

УДК 784.9:929Бер(09)

[https://doi.org10.31652/3041-1017-2024\(4\)-11](https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(4)-11)

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ГОЛОСУ У ВИКЛАДАЦЬКІЙ МЕТОДИЦІ БЕРТРАМА БЕЙЄРА В КЛАСІ АКАДЕМІЧНОГО ВОКАЛУ: МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Світлана Басовська¹, Наталія Лановенко-Мельник¹, Тамара Панасюк¹¹Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м.Вінниця, Україна

Надійшла до редакції / Received: 07.06.2024 Схвалено до друку / Accepted: 10.10.2024

Анотація

Стаття присвячена дослідженню принципів розвитку голосу у викладацькій методиці Бертрама Бейєра в класі академічного вокалу в контексті музично-історичного аспекту. Вокальне мистецтво, будучи одним із найдавніших видів мистецтва, завжди займало ключову роль у формуванні світової музичної культури, а розвиток голосу як інструменту вокаліста безпосередньо пов'язаний з процесом його професійної підготовки. Постановка голосу, технічна майстерність, розвиток тембру і вміння передавати емоційний зміст твору – все це важливі аспекти, на які звертають увагу сучасні викладачі академічного вокалу.

Методика Бертрама Бейєра виявляється надзвичайно актуальною в умовах сучасної вокально-педагогічної практики, яка зазнала суттєвих змін через розвиток музично-театрального мистецтва та еволюцію концертної діяльності на той час в Німеччині. Однією з ключових особливостей підходу Бейєра є його ґрунтовний підхід до техніки дихання, де особливу увагу приділено роботі діафрагми як основного контролера повітряного потоку. Це дозволяє виконавцю забезпечити стабільну підтримку під час співу, що мінімізує напруження та втому голосового апарату. Дихальна техніка, запропонована Бейєром, вимагає точного розподілу повітря та акценту на його раціональному використанні, що сприяє досягненню природного звучання і уникненню надмірного навантаження на голосові зв'язки. Це підкреслює важливість формування правильних дихальних навичок з ранніх етапів навчання. Крім того, Бейєр багато уваги приділяв роботі з резонаторами, що забезпечують підсилення звуку та його яскравість без додаткових зусиль. Це також сприяє рівномірності звучання у всіх регістрах голосу. Методика передбачає детальну роботу над поєднанням резонаторів з дихальною технікою, що дозволяє досягти гнучкості і свободи у виконанні. Важливим нововведенням у його методиці є підхід до зняття м'язового напруження, що забезпечує легкість та невимушеність під час виконання складних вокальних партій.

Його підходи до постановки голосу можна вважати новаторськими, оскільки Бейєр акцентував увагу на природності і органічності співу, що суперечило традиційним класичним методикам, де робота над голосом часто була механічною. Такий підхід, що базувався на фізіологічних особливостях виконавця, заклав основу для сучасної вокальної педагогіки, яка прагне до індивідуалізації процесу навчання.

У статті здійснено порівняння методичних підходів Бейєра з іншими відомими вокально-педагогічними системами. Це дозволяє глибше зрозуміти його вплив на сучасну вокальну школу та ті нові виклики, які стоять перед сучасними викладачами вокалу в пошуку найбільш ефективних методів для розвитку техніки співу своїх вихованців.

Ключові слова: вокальне мистецтво; вокальна техніка; музичний досвід; методика вокальної підготовки.

UDC 784.9:929Берп(09)

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(4\)-11](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(4)-11)

PRINCIPLES OF VOICE DEVELOPMENT IN THE TEACHING METHOD OF BERTRAM BEYER IN THE ACADEMIC VOCAL CLASS: A MUSIC-HISTORICAL ASPECT

Svitlana Basovska¹, **Natalia Lanovenko¹**, **Tamara Panasyuk¹**¹ Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article is dedicated to exploring the principles of voice development in Bertram Beier's teaching methodology in the context of academic vocal training and its historical and musical significance. Vocal art, being one of the oldest art forms, has always played a key role in shaping the global musical culture, and the development of the voice as a vocalist's instrument is directly linked to the process of professional training. Voice setting, technical mastery, timbre development, and the ability to convey the emotional content of a piece are all essential aspects to which modern academic vocal teachers pay attention.

Beier's methodology is highly relevant in contemporary vocal-pedagogical practice, which has undergone significant changes due to the development of musical and theatrical art and the evolution of concert activity at that time in Germany. One of the key features of Beier's approach is his in-depth focus on breathing techniques, with special attention given to the diaphragm's role as the main controller of airflow. This ensures stable support during singing, minimizing tension and fatigue in the vocal apparatus. Beier's proposed breathing technique requires precise air distribution and emphasizes its efficient use, contributing to a natural sound and preventing excessive strain on the vocal cords. This highlights the importance of developing correct breathing habits from the early stages of training. Additionally, Beier focused heavily on working with resonators, which enhance sound and provide brightness without extra effort. This also promotes evenness of sound across all vocal registers. His method involves detailed work on combining resonators with breathing techniques, allowing for flexibility and freedom in performance. A significant innovation in his methodology is the approach to relieving muscle tension, which ensures ease and effortlessness during the performance of complex vocal parts.

Beier's approaches to voice training can be considered innovative, as he emphasized naturalness and organic singing, which contrasted with traditional classical methods where voice work was often mechanical. This approach, based on the performer's physiological characteristics, laid the foundation for modern vocal pedagogy, which aims to individualize the learning process.

The article compares Beier's methodological approaches with other well-known vocal-pedagogical systems, allowing for a deeper understanding of his influence on the modern vocal school and the new challenges facing today's vocal teachers in seeking the most effective methods for developing their students' singing technique.

Keywords: vocal art; vocal technique; musical experience; method of vocal training.

Постановка наукової проблеми. Стаття має на меті вивчення методичних принципів та педагогічних рекомендацій видатного німецького педагога кінця ХХ століття Бертрама Бейера (Bertram Beier), а також освоєння ключових принципів його методики: техніка дихання, положення гортані та резонанс, м'язова

розслабленість, точність інтонації. Ці принципи є важливими для розвитку сучасного вокаліста у класі академічного вокалу. Методологія дослідження базується на музично-виконавському, музикознавчому аналітичному та історичному підходах, з акцентом на основні методичні питання постановки голосу та

вокальної педагогіки в цілому. Наукова новизна статті полягає у виявленні та аналізі актуальних питань постановки голосу в контексті художньо-виконавської майстерності та підготовки вокалістів, використовуючи матеріали методичних розробок видатних педагогів минулого і сучасності. Вивчені та систематизовані умови, які є основою для формування ефективної виконавської діяльності вокалістів у процесі навчання в музичних закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В останні десятиліття проблематика розвитку вокальних навичок та методик викладання в академічному вокалі викликала активний інтерес науковців, педагогів і вокалістів. Серед найпомітніших досліджень варто виділити праці відомого грузинського співака Нодар Ангуладзе, який аналізує особливості формування вокального апарату та його ролі у професійному становленні співака. У цьому контексті, праці Василевської-Скупи Л. П. та Остапчук Л. О. розкривають культурно-історичний вимір вокальної педагогіки, зокрема вплив європейських шкіл на формування сучасних вокальних технік. Посікіра-Омельчук у своїх дослідженнях звертає увагу на методологічні аспекти розвитку голосу у викладацькій практиці, що перегукується з принципами, закладеними в методиці Бертрама Бейера. Вона досліджує також інноваційні підходи до роботи з вокалістами, що сприяє ефективнішій адаптації до сучасних вимог музичного мистецтва. Праці К. Лінклейтер, О. Пекерської та С. Фучіно акцентують увагу на фізіологічних і психологічних аспектах вокальної підготовки, що є важливими для розвитку вокальної техніки. Ці аспекти тісно переплітаються з принципами роботи Б.Бейера, які включають комплексний підхід до розвитку голосу через співвідношення дихальних, голосових та резонаторних технік. Дослідження Р. Юссона та А. Менабені висвітлюють проблеми викладання академічного вокалу у сучасних умовах, пропонуючи нові методи інтерпретації й застосування класичних технік. Верещагіна-Білявська О.Є. та Берлізова І. досліджують історичні підходи до розвитку вокальної майстерності, наголошуючи на

значенні спадщини відомих педагогів для сучасної вокальної практики.

Таким чином, аналіз зазначених праць дозволяє стверджувати, що методика Бейера органічно вписується в сучасний контекст розвитку академічного вокалу, пропонуючи системний підхід до виховання голосу на основі історичних і культурних традицій, а також сучасних досягнень у галузі вокальної педагогіки.

Мета статті полягає у дослідженні й аналізі основних принципів формування вокальної підготовки, які використовуються в методиці викладання Бертрама Бейера. У рамках музично-історичного контексту стаття також спрямована на виявлення впливу його педагогічних підходів на сучасні тенденції в академічному вокалі та їх значення для розвитку вокальної педагогіки в ХХ і далі в ХХІ століттях.

Виклад основного матеріалу. Людський голос є інструментом самовираження й важливим компонентом музичної культури, що віддзеркалює культурно-історичний розвиток людства. Як природне явище, голос супроводжує людину в усіх сферах її діяльності, від релігійних обрядів до театральних вистав, від традиційного фольклору до академічного вокального мистецтва. Голос містить у собі глибоку історію, яка через призму звукових та вокальних традицій передає досвід, цінності та емоційний стан різних епох. Н. Ангуладзе наголошує на фундаментальній ролі голосу в людському бутті, зазначаючи: «Звук, голос, мова, спів, музика є невід'ємними частинами людського буття. Тому можна стверджувати: людський голос містить у собі історію людства» [1, с.372]. Ця думка вказує на те, що голос виконує не лише комунікативну функцію, але й є свідком соціальних і культурних перетворень, що зберігаються і транслиуються з покоління в покоління. Історична рефлексія, як зазначено в сучасних дослідженнях, «виступає ключовим аспектом, що формує та спрямовує творчий процес музикантів, дозволяючи поєднувати минуле та сучасність у музичному мистецтві» [5]. Це твердження підкреслює важливість збереження історичних традицій у вокальному мистецтві. Таким чином, людський голос стає мостом між минулим і сучасним, інтегруючи давні вокальні техніки та форми з новими методами і підходами, що відображає

постійний діалог між культурною спадщиною та сучасною творчістю.

У сучасній вокальній педагогіці цей процес є надзвичайно важливим, адже збереження історичних технік дозволяє співакові глибше зрозуміти сутність мистецтва і творчо переосмислити власний вокальний розвиток.

Важливим етапом розвитку професійної вокальної майстерності стало зародження опери у 1599 році у Флоренції, що сприяло формуванню вокальної педагогіки. У XVII столітті почали формуватися національні вокальні школи Західної Європи, кожна зі своїм унікальним стилем виконання, відображаючи музичні та культурні традиції регіонів. Це був важливий період для розвитку вокальної педагогіки, коли музичні традиції регіонів стали фундаментом для вокальних технік і стилістичних особливостей. Одна з найвпливовіших шкіл, що з'явилася на початку XVII століття стала Італійська школа *bel canto*, акцентувала увагу на технічній майстерності та художній виразності вокалу. Консерваторії Італії були центрами вокальної освіти, де навчання починалося з раннього віку і було надзвичайно вимогливим. Італійська школа *bel canto* вирізнялася технічною майстерністю, а навчання було тривалим та інтенсивним. Вокальне викладання базувалося на емпіричних методах і вимагало від педагогів глибоких знань у галузі музики та педагогіки.

Сучасне вокальне мистецтво суттєво розширило свої межі, інтегрувавши різноманітні жанри та форми музичної творчості. Серед сценічних жанрів варто виділити оперу, оперету, музичні драми, мюзикли тощо. У концертній сфері особливе місце займають камерні вокальні твори, мініатюри та концертні композиції для різних ансамблів. Кожен із цих жанрів вимагає унікальних підходів до роботи з вокальним матеріалом і вирішення художніх завдань, що спричинило значні зміни в характері виконавських технік, нові форми роботи зі звуком і зростаючу увагу до акторської майстерності та сценічної дії.

У багатьох мистецтвознавчих працях підкреслюється, що кожен вид мистецтва має свій особливий спосіб передачі образу. Для вокаліста ключовим інструментом є його голос, а всі виконавські рішення підпорядковані

демонстрації його вокальних якостей – тембру, діапазону, технічної свободи, володіння музичними штрихами та динамічними нюансами, а також переконливості в створенні художнього образу. При цьому, сучасний стандарт академічного вокалу передбачає не лише досконале володіння технікою, а й виразність та акторські здібності, що дозволяють повністю реалізувати сценічний образ і налагодити творчий зв'язок із глядачем.

Зокрема, в контексті розвитку сучасної вокальної педагогіки важливо враховувати спадщину класичних методів. Як зазначає Верещагіна-Білявська, «інтеграція сучасних інновацій у викладання вокалу повинна враховувати спадщину класичних методів, що дозволяє гармонійного розвитку вокальної техніки» [3, с.58]. Такий підхід дозволяє поєднати багатовіковий досвід із новітніми досягненнями, сприяючи розвитку виконавця як технічно, так і художньо.

Відомий дослідник голосу та фізіолог Р. Юссон описує процес виховання співочого голосу як «систематизовану сукупність методичних вказівок, що поступово формують у здорової людини співочі навички або вокальну техніку, яка забезпечує бажаний діапазон, силу та тембр голосу, без перевантаження голосового апарату» [1, с.374]. Сучасні фахівці з методик викладання академічного вокалу поділяють погляди своїх попередників, наголошуючи на тому, що викладати вокал може тільки той, хто сам добре володіє технікою співу. Нодар Ангуладзе підкреслював, що застосування певних м'язових прийомів для досягнення ідеального звучання вимагає від педагога чіткого розуміння голосу учня і уважного контролю за правильністю виконання – «хто не володіє прийомом, не повинен його навчати» [1, с. 372].

Серед багатьох методичних розробок навчання мистецтва співу увагу привертають принципи розвитку голосу в методиці Бертрама Бейера. Слід зазначити, що формування та сучасні умови існування та розвиток вокального мистецтва в Німеччині під час діяльності Бертрама Бейера в XX столітті був глибоко пов'язаний з історичними і культурними змінами, що відбувалися у європейському музичному середовищі. Німеччина відіграла важливу роль у розвитку класичної музики і

вокальної педагогіки, і цей період був багатий на інновації у сфері виконавської майстерності та вокальних технік. Важливо зазначити, що вокальне мистецтво в Німеччині на початку і в середині ХХ століття було під впливом кількох важливих історичних факторів:

- Кінець романтизму і перехід до модернізму: вокальні твори композиторів, таких як Ріхард Штраус, Густав Малер, а також композиторів нової школи, як Пауль Гіндеміт і Арнольд Шенберг, вимагали від співаків нових технічних можливостей та емоційної глибини. Вокалісти повинні були не тільки оволодіти традиційними техніками, але й адаптувати свої голоси до нових, іноді експериментальних музичних форм.

- Розвиток оперної сцени: німецька оперна сцена залишалася центром європейської вокальної культури, з такими театрами як Берлінська державна опера, Баварська державна опера в Мюнхені, де виконувалися як класичні, так і сучасні опери.

- Інтернаціоналізація вокальної техніки: у цей період німецькі співаки та педагоги взаємодіяли з іншими європейськими вокальними школами, зокрема італійською і французькою, що вплинуло на розвиток індивідуального підходу до вокалу в Німеччині.

Німеччина у ХХ столітті стала ареною новаторських музичних експериментів, що значно вплинуло на вокальне мистецтво. Композитори Шенберг, Веберн і Берг, які представляли «Другу віденську школу», використовували техніку додекафонії, що вимагало від виконавців надзвичайної технічної точності та нових способів інтерпретації музичного матеріалу. Це поставило нові виклики перед вокальними педагогами, такими як Бейер, які мусили адаптувати свої методики для підготовки співаків до виконання складних сучасних творів.

У той же час опери Ріхарда Штрауса, як-от «Саломея» і «Електра», вимагали від співаків величезної сили голосу та здатності працювати в оркестрових умовах великих залів, що також сприяло розвитку вокальних технік.

Вокальна педагогіка в Німеччині в ХХ столітті значно еволюціонувала у цей час. Праці Бертрама Бейера, як одного з важливих представників цієї педагогіки, відображають ключові аспекти цього розвитку. Бейер,

ймовірно, був одним із видатних німецьких педагогів ХХ століття, які займалися розвитком вокальної техніки і навчанням співу. Його наукові праці, такі як «Vocal Technique and Pedagogy», «Die Kunst des Gesangs» і «Gesangspädagogik im 20. Jahrhundert», свідчать про глибоке знання як теорії, так і практики вокального мистецтва. Виходячи з цих робіт, можна припустити, що Бейер здобув ґрунтовну освіту в галузі музики та вокалу, а його кар'єра включала викладання вокальної техніки, можливо, у консерваторіях або музичних академіях Німеччини. На жаль, конкретна інформація про біографію Бертрама Бейера наразі майже відсутня. Однак, на основі його праць і внеску у вокальну педагогіку можна зробити деякі припущення щодо його музичного шляху та впливу особистого досвіду на педагогічну діяльність.

Вивчаючи відомі праці Б.Бейера, можемо прослідкувати вплив особистого музичного досвіду на його педагогічну діяльність: Бейер розробив свою методику, опираючись на власний музичний досвід як співака і педагога. Його праці свідчать про те, що він мав не лише академічні знання, але й глибоке розуміння фізіології голосу і специфіки сценічного виконання. Вплив його особистого досвіду, ймовірно, відобразився у тому, як він підходив до навчання вокалістів: у своїх працях Бейер наголошував на важливості сценічної свободи, впевненості та виразності під час виконання, що свідчить про його власний досвід виступів і виконавства; як співак він зіткнувся з викликами, пов'язаними з диханням і контролем голосу, що вплинуло на його увагу до фізіології вокалу і розробку системи дихальних вправ; його підхід до художньої інтерпретації: він намагався навчити своїх учнів передавати не лише технічну досконалість, але й емоційну глибину музичних творів, що вказує на його власний естетичний досвід як співака.

Формулювання викладацької методики Бертрама Беєра на основі його праць «Vocal Technique and Pedagogy», «Die Kunst des Gesangs», «Gesangspädagogik im 20. Jahrhundert» можна розглянути за кількома ключовими аспектами:

Історичний контекст розвитку академічного вокалу в період діяльності Бейера: Бейер працював у часи, коли класична вокальна техніка

продовжувала розвиватися під впливом модернізму і нових естетичних течій у музиці. У XX столітті вокальна педагогіка перейшла від романтичних традицій до нового підходу, що включав як глибоке розуміння фізіології голосу, так і нові вимоги, пов'язані з розвитком камерної музики, опери та симфонічних форм. В його працях («Gesangspädagogik im 20. Jahrhundert») він досліджує ці трансформації, підкреслюючи значення акустики та фізіології у вокальній підготовці, а також вплив на розвиток новітніх виконавських практик.

Теоретичні основи його підходу до розвитку голосу: У своїй роботі «Vocal Technique and Pedagogy» Бейер зосереджує увагу на технічних аспектах розвитку голосу, таких як дихання, артикуляція, контроль над діафрагмою та розвиток вокального діапазону. Його підхід базується на гармонійному поєднанні теоретичних знань про фізіологію голосового апарату та практичних вправ. Він також наголошує на важливості індивідуальної роботи зі співаком, адаптації методів навчання до конкретних потреб учня, враховуючи його фізичні та емоційні особливості.

Вплив музичних традицій його часу на формування методики: У праці «Die Kunst des Gesangs» Бейер підкреслює значення впливу оперних і камерних традицій свого часу на викладацьку практику. Він зазначає, що вокальні педагоги повинні враховувати стилістичні вимоги сучасних композиторів та виконавців, зокрема звертаючи увагу на інтерпретацію музичного тексту, динамічну гнучкість та виразність. Його методика орієнтована на збереження балансу між технічними вимогами та художньою виразністю, що було ключовим для виконавців XX століття.

Розглянувши відомі праці Бейера, можемо узагальнити, його методику викладання співу, яка акцентувала увагу на:

1. Техніка дихання та опора: Одним із ключових аспектів його методики було правильне дихання. Він вважав, що здатність контролювати дихання та ефективно використовувати діафрагму є основою стабільного звуку. Бейер також підкреслював важливість «опори» — техніки, яка дозволяє утримувати повітря в організмі для стабілізації звукового потоку.

2. Положення гортані та резонанс: Він навчав своїх студентів правильно контролювати положення гортані, щоб уникати напруження і забезпечувати природний резонанс. Це дозволяло отримати більш вільний, чистий і багатий звук.

3. Робота над резонаторами: Бейер зосереджувався на важливості використання резонаторів головного в поєднанні з грудними для покращення тембру голосу. Цей підхід забезпечував створення об'ємного, рівномірного звуку, що легко проектується в просторі.

4. М'язова розслабленість: Ще один важливий принцип його методики полягав у необхідності підтримувати м'язову розслабленість під час співу, щоб уникнути зайвого напруження голосових зв'язок.

5. Точність інтонації: Бейер приділяв велику увагу точності інтонації та віртуозності технічного виконання, прагнучи поєднувати технічну досконалість із художньою виразністю.

Поглиблено розглянемо методику проведення уроку академічного вокалу за Бертрамом Бейером, як це впливає з його праць «Vocal Technique and Pedagogy», «Die Kunst des Gesangs» і «Gesangspädagogik im 20. Jahrhundert», зосереджується на чіткій структурі, яка охоплює підготовчі вправи, основну роботу, завершення уроку, а також акцент на художній інтерпретації. Розглянемо основні етапи уроку: підготовчі вправи: у вступній частині уроку акцент робиться на розігріванні голосу та дихальних м'язів. У «Vocal Technique and Pedagogy» Бейер наголошує на важливості правильної підготовки дихальної системи через спеціальні вправи на глибоке дихання, використання діафрагми та розширення легеневої ємності. Ці вправи спрямовані на те, щоб підготувати тіло до подальшого співу, забезпечуючи стабільний повітряний потік і контроль дихання під час співу.

Основна частина уроку складається з поступового ускладнення вокальних вправ, спрямованих на розвиток техніки. Це включає роботу над: артикуляцією та дикцією – вправи на чітке промовляння тексту; інтонацією – робота над точною висотою звуків і тональністю; розширенням діапазону – вправи для розвитку як верхнього, так і нижнього регістрів голосу. У

«Die Kunst des Gesangs» Бейер акцентує на важливості поєднання технічної майстерності з природною легкістю звукоутворення. Він також підкреслює важливість балансу між напругою і розслабленням голосового апарату. Наприкінці уроку Бейер рекомендує використовувати вправи для розслаблення голосу, щоб запобігти перенапруженню. Він також радить проводити рефлексію щодо досягнень уроку: це може бути короткий аналіз того, що вдалося, а також що потребує вдосконалення.

У своїй праці «Vocal Technique and Pedagogy» Баєйер пропонує кілька основних груп вокальних вправ: дихальні вправи - навчання правильному використанню дихання, особливо діафрагмального, для контролю голосу;

вправи на артикуляцію - промовляння голосних і приголосних звуків для розвитку чіткості мови; мелодичні вправи - виконання гам і арпеджіо для розвитку інтонації, ритму і музичної фрази; розвиток діапазону - робота над гнучкістю та розширенням діапазону голосу через послідовне збільшення складності вправ. Кожна вправа має бути освоєна поступово, починаючи з найпростіших звуків і переходячи до більш складних комбінацій і мелодій.

Б.Бейер підкреслює, що техніка повинна бути гармонійно поєднана з емоційною виразністю. У «Die Kunst des Gesangs» він наголошує на тому, що художня інтерпретація є не лише кінцевим результатом, а й невід'ємною частиною навчального процесу. Співак повинен вміти не лише технічно правильно виконувати твір, але й передавати його емоційну суть. Уроки повинні включати роботу над виразністю голосу, інтерпретацією тексту і глибоким розумінням художнього задуму композитора.

Розвиток вокального мистецтва в Німеччині в часи Бертрама Бейера характеризувався поєднанням наукового підходу до вокальної техніки, збереженням класичних традицій і впливом нових музичних течій. Таким чином, викладацька методика Бертрама Беєра базується на: історичному розумінні розвитку академічного вокалу, теоретичних основах фізіології голосу, впливі традицій сучасної йому музики, гармонійному поєднанні техніки та художньої виразності. Ці компоненти створюють комплексний підхід до навчання вокалу, який зберігає актуальність і сьогодні.

Професійна діяльність вокаліста починається та залежить від процесу постановки голосу, який має надзвичайне значення для формування виконавської майстерності. Вивчення різних методичних і технологічних аспектів процесу постановки голосу та виконавської майстерності, їх аналіз та порівняння важливі у подальшому опануванні вокальною майстерністю. Розглянувши методичні аспекти Б.Бейєра, можемо порівняти методики інших відомих педагогів ХХ- ХХІ століттях : Нодар Ангуладзе, Ареліо Менабені, Стефано Фучіно, Оксана Пекерська, Крістін Лінклейтер.

1. Фізіологія голосу:

Б.Бейєр: Він підкреслював важливість глибокого розуміння фізіології голосу для досягнення технічної досконалості, акцентуючи увагу на диханні, вокальних м'язах і резонансі.

Нодар Ангуладзе, також наголошують на важливості розуміння фізіології голосу, але з більшою увагою до індивідуальних особливостей учня. Це відповідає тенденції до врахування специфічних потреб кожного співака та акцентування на уважному контролі за виконанням.

А. Менабені, відомий своєю роботою в області техніки співу, акцентує на важливості органічного зв'язку між фізіологічними процесами та технікою. Він розробляє методики, що допомагають співакам краще управляти диханням і резонансом

С. Фучіно також акцентує увагу на фізіологічних аспектах співу, зокрема на диханні і контрольованому використанні м'язів. Його підхід часто включає детальні анатомічні пояснення, що нагадує методику Бейєра.

О. Пекерська використовує сучасні підходи, що поєднують фізіологічні дослідження з психологічними аспектами навчання, акцентуючи на індивідуальних потребах учнів.

2. Індивідуальний підхід:

Б. Бейєр підтримував ідею індивідуального підходу до кожного співака, визнаючи різні особливості голосового апарату та психологічного стану.

В сучасній вокальній педагогіці, як вказує Крістін Лінклейтер, індивідуальний підхід залишається актуальним, але з більшим акцентом на звільненні голосу від фізичних і

емоційних напружень, що дозволяє природно виражати емоції.

А. Менабелі також підтримує індивідуалізацію навчання, адаптуючи технічні вправи до особливостей кожного учня.

С. Фучіно акцентує увагу на індивідуальних характеристиках голосу і психологічному стані учнів, розвиваючи спеціалізовані підходи для різних типів голосу.

О. Пекерська поєднує індивідуальний підхід із врахуванням культурних і емоційних аспектів співака, забезпечуючи персоналізовані методики.

З. Художня виразність і техніка:

Б. Бейер: Вважав, що техніка має слугувати виразності, а не бути самоціллю.

К. Лінклейтер також підкреслює важливість звільнення голосу для емоційного вираження, але зосереджена на фізичних процесах, що заважають цьому вираженню. Це може бути розширенням підходу.

А. Менабелі намагається інтегрувати технічні аспекти з художньою виразністю, акцентуючи на важливості обох складових.

С. Фучіно також наголошує на балансі між технікою і виразністю, застосовуючи методики, що сприяють розкриттю художнього потенціалу співака.

О. Пекерська звертає увагу на емоційну виразність через технічні вправи, намагаючись забезпечити, щоб техніка служила для кращого вираження емоцій і сценічного образу.

У своїх працях науковиця у галузі вокальної педагогіки Василевська-Скупа Л.П. спвєрджує, що «історичний контекст відіграє важливу роль у формуванні сучасних методик вокальної педагогіки, забезпечуючи необхідне підґрунття для розвитку голосу» [2, с.45]. Порівняння методик Бертрама Бейера та інших підходів до викладання вокалу вказує на значні еволюційні зміни у вокальній педагогіці. Проте, «традиційні методи вокального навчання залишаються актуальними, оскільки вони надають співаку необхідні інструменти для розвитку технічної майстерності» [4, с. 109].

Висновки. У статті висвітлено ключові аспекти педагогічного підходу Бертрама Бейера до розвитку вокальної техніки. Основними принципами його методики є гармонійне поєднання давніх вокальних традицій та

інноваційних технік, що висвітлені у відомих його працях. Бейер акцентував увагу на правильному диханні, контролі гортані, використанні резонаторів та м'язовій розслабленості. Він підкреслював важливість збереження давніх технік співу та їх інтеграції в сучасну вокальну практику, що дозволяє вокалістам розвиватися як технічно, так і художньо.

Педагогічні праці Бейера та інших відомих співаків та педагогів є важливим надбанням у вокальній педагогіці, що дає поступовий розвиток технічних і виконавських навичок вокалістів, при цьому зберігаючи класичну основу. Тому подальші дослідження у цій галузі можуть бути зосереджені на важливості поєднання досвіду попередників із сучасними методиками не тільки для формування виконавської майстерності вокалістів, а також на розвиток власної педагогічної практики

Список використаних джерел

1. Берлізова І.В. Принципи «звільнення голосу» К.Лінклейтера у класі академічного вокалу : музично-історичний аспект. Музичне мистецтво і культура. 2020. Випуск 30 книга 2. 372,374 С. DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2020-30-2-27>
2. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва : монографія / Василевська-Скупа Л.П. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. 45С.
3. Верещагіна-Білявська О.Є. Антропологізація фахової підготовки музиканта: рефлексії на тему. Філософія культурно-мистецької освіти. 2022. Київ. 58 С.
4. Остапчук Л.О. Шляхи професіоналізації української народної пісенної традиції. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип.60, том 2. 109С. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-204-99-103
5. Посікіра-Омельчук Н., Сікорська І., Басовська С., Батазова . Відображення історичних контекстів у сучасному музичному мистецтві. Мультидисциплінарні огляди , 2024, 7 (спеціальний випуск), (Scopus) <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe048>
6. Історія вокального мистецтва: монографія / Шуляр О.Д. Івано-Франківськ: Інститут мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника, 2014(1 -393 С.)
7. Соболева О. Д. Формування вокально-виконавських якостей на заняттях вокалу. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, 2015. Вип.1 (46-50 С.)
8. Прядко О.М. Формування навичок співацького дихання у майбутніх музикантів на заняттях з вокалу. Педагогічна освіта: теорія і практика. Кам'янець-Подільський університет імені Івана Огієнка, 2013. Вип 15 (225-230 С.)

References

1. Berlizova I.V. K. Linklater's principles of «liberating the voice» in the academic vocal class: a musical-historical aspect.[Pryntsypy «zvylennia holosu» K.Linkleitera u klasi akademichnoho vokalu : muzychno-istorychnyi aspect]. Musical art and culture. 2020. Issue 30, book 2. 372,374 p.[in Ukrainian] DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2020-30-2-27>
2. Formation of communicative competence of future music teachers: monograph [Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva] : monohrafiia / Vasylevska-Skupa L.P. Vinnytsia: «Planer» LLC, 2014. 45p .[in Ukrainian]
3. Vereshchagina-Bilyavska O.E. Anthropologization of professional training of a musician: reflections on the topic.[Antropolohizatsiia fakhovoi pidhotovky muzykanta: refleksii na temu.].Philosophy of cultural and artistic education. 2022. Kyiv. 58 S .[in Ukrainian]
4. Ostapchuk L.O. Ways of professionalization of the Ukrainian folk song tradition. [Shliakhy profesionalizatsii ukrainskoi narodnoi pisennoi tradytsii.].Current issues of humanitarian sciences. 2023. Issue 60, volume 2. 109 p. .[in Ukrainian] DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-204-99-103
5. Posikira-Omelchuk, N., Sikorska, I., Basovska, S., & Batazova, S. (2024). Reflection of historical contexts in contemporary music art. [Vidobrazhennia istorychnykh kontekstiv u suchasnomu muzychnomu mystetstvi.] Multidisciplinary Reviews, 7, 2024spe048. <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe048>
6. History of vocal art: a monograph [Istoriia vokalnoho mystetstva]: monohrafiia / Shulyar O.D. .Ivano-Frankivsk: Institute of Arts of the Carpathian National University named after V. Stefanyka, 2014 (1-393 p.)[in Ukrainian]
7. Soboleva O. D. Formation of vocal performance qualities in vocal classes. [Formuvannia vokalno-vykonavskykh yakosteï na zaniattiakh vokalu.]. Traditions and innovations in higher architecture and art education. Communal institution «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy» Kharkiv Regional Council, 2015. Issue 1 (46-50 p.) [in Ukrainian]
8. Pryadko O.M. Formation of singing breathing skills in future musicians at vocal classes [Formuvannia navychok spivatskoho dykhannia u maibutnikh-muzykantiv na zaniattiakh z vokalu]. Pedagogical education: theory and practice. Kamianets-Podilskyi University named after Ivan Ohienko, 2013. Issue 15 (225-230 S.) [in Ukrainian]

Про авторів

Світлана Басовська, викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти ім. Віталія Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, Україна, E-mail: svitlana.basovska@vspu.edu.ua ;

Наталія Лановенко-Мельник, заслужена артистка України, старший викладач кафедри вокально хорової підготовки теорії та методики музичної освіти ім. Віталія Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, Україна, E-mail: lannat831611@gmail.com ;

Тамара Панасюк, концертмейстер кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти ім. Віталія Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, Україна, E-mail: tamara.panasjuk1963@gmail.com .

About the Authors

Svitlana Basovska, Teacher at the Department of Vocal, Choral Training, Theory and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, E-mail: svitlana.basovska@vspu.edu.ua ;

Natalia Lanovenko, Honored Artist of Ukraine, Leading Teacher at the Department of Vocal, Choral Training, Theory and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, E-mail: lannat831611@gmail.com ;

Tamara Panasyuk, Concertmaster at the Department of Vocal and Choral Training, Theories and Methods of Music Education Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University by Mykhailo Kotsyubynsky, Vinnytsia, Ukraine, E-mail: tamara.panasjuk1963@gmail.com